

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית, אגף שפות
הפיקוח על הוראת העברית ביסודי

אסע ספרותי

פאילויות אקידוס שפה ואורייתות אכיתות ה-ו
אחידה בשעת חירוס

תלמידים יקרים,

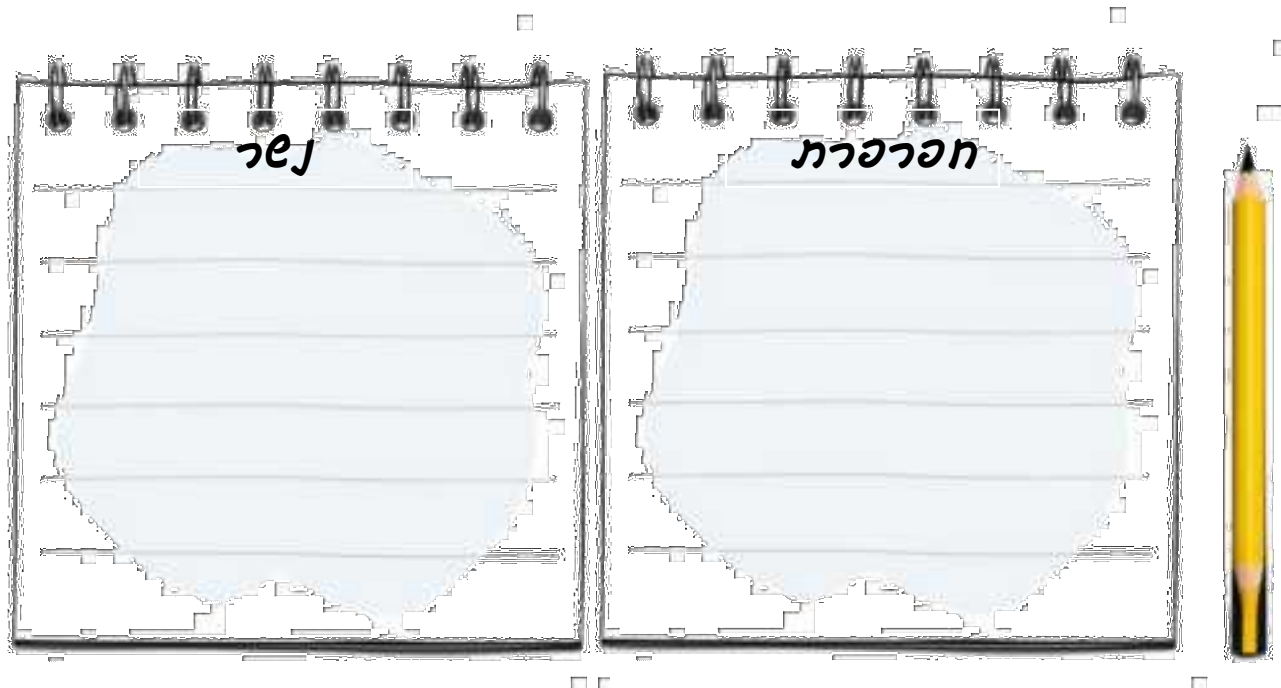
לכניס חוגגת מיוחדת שהכנו באיוחד עבורכם לתקופה זו. בחוגגת שיש סיפורים
שאתם נצא להם סיפורות ונפילם בדמיון לעולמות אחרים.
בחוגגת העליונה קצרות שנוצרו להצאיק את חווית הקריאה. את הבנת הסיפור
לאקשר מחדש לביטוי אישי. העליונה יאפשרו לכם גם לתרגל מיומנויות קריאה
וכתיבה ולהרחיב את גוון המילים.
אנחנו מאחלים לכם קריאה מהנה, למידה נעימה ותמיד מהירה לשגרה.

איך סיפורים נקרא?

1. החפרפרת והנשר..... 3
2. עוף, נשר, עוף! 7
3. מדוע היונה לא עפה? 11
4. שני אחים 15
5. האב והבנים 19
6. מעשה טוב 21

לפני קריאת הסיפור, חשבו, מה אתם יודעים על החפרפרת ועל הנשר?

כתבו!

קראו את קטעי המידע הקצרים ובדקו אם הם הוסיפו לכם מידע שלא ידעתם על החפרפרת והנשר.

הידעת?!

החפרפרת היא יונק קטן בעל פרווה חומה ועבה. היא שוכנת במחילות חשוכות מתחת לפני הקרקע וממעיטת לצאת מהן. משום כך היא איבדה את יכולת הראייה שלה כמעט לחלוטין. במקום עיניה, החפרפרת משתמשת בחוש הריח המפותח שלה כדי למצוא את מזונה.

עובדה מעניינת: לחפרפרת כושר חפירה מפותח – במשך דקה אחת היא מסוגלת לחפור באדמה רכה תעלה שאורכה יותר ממטר.

הנשר הוא אחד מן העופות הדורסים הגדולים ביותר בטבע. הוא נתפס כסמל לכוח, עוצמה, מעוף ומהירות. בשל כך הוא זכה לכינוי "מלך העופות".

הנשרים מאתרים את מזונם בעזרת חוש הראייה המפותח שלהם. הם יכולים להגיע במעופם לגבהים ששום עוף אחר לא יכול להגיע אליהם. לכן הם מקננים במקומות גבוהים ומוגנים. לאחר שנקבת הנשר מטילה ביצה, שני בני הזוג דוגרים עליה לחלוטין במשך כ-54 יום.

החפרפרת והנשרים¹

במאורה חשוכה בתוך האדמה חיה לה חפרפרת חרוצה. יום יום חפרה החפרפרת בעיניים עצומות מחילות בתוך האדמה, וחיפשה בהן את מזונה. יום אחד הריחה החפרפרת שהיא נמצאת בין שורשים של עץ אלון. שורשי העץ היו עמוקים, אבל – זקנים ורקובים. היא הוציאה את ראשה לרגע מתוך המחילה, והינה שמעה שיחה בין זוג נשרים שישבו על עץ האלון.

"אני לא רוצה לבנות קן בין הסלעים כמו כל הנשרים," אמרה אשת הנשר.

"אז בואי נבנה את הקן שלנו על העץ הזה, הוא גבוה ויפה," השיב לה הנשר.

"הו, לא! אל תבנו את הקן שלכם על עץ האלון הזה!" אמרה החפרפרת.

"למה?" שאלו שני הנשרים.

"לעץ הגבוה והיפה הזה יש שורשים זקנים ורקובים," אמרה החפרפרת, "עוד מעט יבוא החורף, עם רוחות חזקות ועם סערות קשות. העץ לא יחזיק מעמד וישר!"

"את חיה מתחת לאדמה," אמר הנשר, "וכמעט אינך רואה. מה את מבינה בקן של נשר, מלך העופות?"

"אני באמת לא רואה כל כך טוב," אמרה החפרפרת בקול עצוב, "אבל אני יודעת להרית, והשורשים של העץ הזה רקובים. אל תבנו עליו את הקן שלכם..."

שני הנשרים לא שמעו לעצתה של החפרפרת. הם נפנפו בכנפיהם הגדולות, ועפו לאסוף זרדים, כדי לבנות להם קן.

החפרפרת המודאגת חזרה אל המחילה, והמשיכה לחפור בחריצות ולחפש אוכל.

המשך בדף הבא

¹ לקוח מתוך: תלקיט "קריאה מהנה!", תוכנית לקידום שטף קריאה בזיקה להבנת הנקרא, הוצאת הפיקוח על הוראת העברית ביסודי, המזכירות הפדגוגית, אגף שפות, משרד החינוך.

אשת הנשר הטילה ביצה לבנה בתוך הקן הגדול. שני הנשרים דגרו על הביצה, וגוזל בקע מתוכה. הגוזל גדל והעלה נוצות.

והינה הגיע החורף. רוחות חזקות נשבו וטלטלו את הגזע של העץ. סערות חזקות שרקו בענפיו.

לילה אחד חרק העץ, התמוטט ונפל, ואיתו נפל גם הקן עם הגוזל שבו. מיהר הנשר והעלה את הגוזל המבוהל על כנפיו, ושני הנשרים עפו עד אשר הגיעו אל הסלעים שבראשי ההרים.

"החפרפרת צדקה, ואנחנו היינו טיפשים וגאווניים, ולא הקשבנו לה," אמר הנשר בצער. "אנחנו ראינו רק את הענפים היפים של עץ האלון, והחפרפרת ראתה את שורשיו, ולכן היא ידעה טוב מאיתנו שהוא לא יחזיק מעמד."

השיבוץ השאלות שהכרטיסיות - בדיבור ובכתיבה.

התאימו בין השם לתיאור: <table border="0"> <tr> <td>רשימת שמות</td> <td>רשימת תיאורים</td> </tr> <tr> <td>ביצה</td> <td>ארוכות</td> </tr> <tr> <td>נשרים</td> <td>לבנה</td> </tr> <tr> <td>רוחות</td> <td>גאווניים</td> </tr> <tr> <td>מחילות</td> <td>חזקות</td> </tr> </table>	רשימת שמות	רשימת תיאורים	ביצה	ארוכות	נשרים	לבנה	רוחות	גאווניים	מחילות	חזקות	השלימו: החפרפרת חכמה וצנועה לעומת הנשרים ה_____ וה_____.	השלימו: החפרפרת אומנם לא רואה אבל _____.
רשימת שמות	רשימת תיאורים											
ביצה	ארוכות											
נשרים	לבנה											
רוחות	גאווניים											
מחילות	חזקות											
הביטוי אל תסתכל בקנקן, אלא בקמה שבתוכו משמעו: אל תשפוט דבר או אדם על פי מראהו החיצוני, אלא על פי תוכנו הפנימי. הסבירו כיצד ביטוי זה מתקשר לסיפור.	כיצד התייחסו הנשרים אל החפרפרת? א. בכבוד ב. בזלזול ג. בצניעות ד. בהומור	התאימו בין השם לתיאור: <table border="0"> <tr> <td>רשימת שמות</td> <td>רשימת תיאורים</td> </tr> <tr> <td>שורשים ענפים</td> <td>מבוהל רקובים</td> </tr> <tr> <td>חפרפרת גוזל</td> <td>יפים חרוצה</td> </tr> </table>	רשימת שמות	רשימת תיאורים	שורשים ענפים	מבוהל רקובים	חפרפרת גוזל	יפים חרוצה				
רשימת שמות	רשימת תיאורים											
שורשים ענפים	מבוהל רקובים											
חפרפרת גוזל	יפים חרוצה											

מִדּוּעַ הַמְּלִיצָה הַחֲפֹרֶפֶת לְנָשִׁים לֹא לְבָנוֹת אֶת הַקֶּן שֶׁלָּהֶם עַל הָעֵץ?	מִצְאוּ אֶת הַמִּשְׁפָּט בְּטֶקֶסֶט שֶׁלִּפְּנֵי אִשְׁתְּ הַנָּשִׁר אוֹמֶרֶת שֶׁהִיא לֹא רוֹצָה לִהְיוֹת כְּמוֹ כֹּלָם.	כִּיצַד יָדְעָה הַחֲפֹרֶפֶת שֶׁשׁוֹרְשֵׁי הָעֵץ רְקוּבִים?
הַשְּׁלִימוּ: הָעֵץ גְּבוּהַ וִיפֶה אֲבָל שׁוֹרְשָׁיו _____	נָכוֹן אוֹ לֹא נָכוֹן הַנָּשִׁים הַקְּשִׁיבוּ לַעֲצָתָהּ שֶׁל הַחֲפֹרֶפֶת.	מָה קָרָה בְּסוֹפוֹ שֶׁל דְּבַר לָעֵץ?
הֵיכֵן חִיָּה הַחֲפֹרֶפֶת?	נָכוֹן אוֹ לֹא נָכוֹן הַנָּשִׁים הֵבִינוּ בְּסוֹפוֹ שֶׁל דְּבַר שִׁטְעוּ.	מִצְאוּ בְּסִיפּוֹר מִלֵּה הַמְּבִיעָה רָגֶשׁ.
הֵאֵם הַסִּיפּוֹר מִצָּא חֵן בְּעֵינֵיכֶם? כְּתוּבוּ מָה אֶהְבְּתֶם וּמָה הֵייתֶם מִשְׁנִים בְּסִיפּוֹר.		עַל אִיזָה עֵץ בִּיקְשׁוּ הַנָּשִׁים לְבָנוֹת אֶת הַקֶּן שֶׁלָּהֶם?

עוף, נשר, עוף!²

אגדה אפריקנית / עיבוד: כריסטופר גרגורונסקי

יום אחד יצא איכר לחפש עגל שהלך לאיבוד. ערב קודם חזרו הרועים בלעדיו, ובאותו לילה התחוללה סערה איומה.

הוא הלך לעמק, חיפש על קרקעית הנהר, בין קני־הסוף, מאחורי הסלעים ובמים הגועשים. הוא טיפס על מדרונות ההר הגבוה ועל הצוקים הסלעיים שלו. הוא חיפש מאחורי סלע גדול, אולי העגל נדחק שם כדי להסתתר מפני הסערה. ובדיוק שם הוא נעצר. שם על משטח של סלע, הוא ראה מראה יוצא־דופן. גוזל של נשר שבקע מן הביצה שלו לפני יום או יומיים, והועף מן הקן בעקבות הסערה האיומה.

הוא הרים את הגוזל וערסל אותו בשתי ידיו. הוא החליט לקחת אותו הביתה ולטפל בו.

כשהתקרב הביתה, הוא ראה את הילדים רצים לקראתו.

"העגל חזר בעצמו!" הם קראו.

והאיכר הי מרוצה מאוד. הוא הראה את גוזל הנשר למשפחתו,

ואחר־כך הניח אותו בזהירות בלול בין התרנגולות והאפרוחים.

"הנשר הוא מלך העופות", אמר, "אבל אנחנו צריכים לאמן

אותו להיות תרנגולות."

וכך, חי הנשר בין התרנגולות ולמד את דרכיהן. ככל שגדל, הוא החל להיראות שונה לגמרי

מכל התרנגולת שנראתה אי־פעם.

יום אחד בא חבר לביקור. החבר ראה את הציפור בין התרנגולות וקרא:

"היי! זו אינה תרנגולת. זה נשר!"

² לקוח מתוך: מבחן פירלס, 2016, ראמי"ה.

חיך אליו האיכר ואמר: ודאי שזו תרנגולת. רְאֵה – היא הולכת כמו תרנגולת, היא אוכלת כמו תרנגולת, היא חושבת כמו תרנגולת. ודאי שזו תרנגולת."

אבל החבר לא השתכנע. "אני אראה לך שזה נשר," אמר.

ילדי האיכר עזרו לחבר לתפוס את הציפור. היא הייתה די כבדה, אבל החבר של האיכר הרים אותה מעל לראשו ואמר: אתה אינך תרנגולת אלא נשר. אתה אינך שייך לאדמה אלא לשמים. עוף, נשר, עוף!"

הציפור פרשה את כנפיה, הביטה סביב, ראתה את התרנגולות אוכלות, וקפצה אל הקרקע לחפש אוכל יחד איתן.

"אמרתי לך שזו תרנגולת," אמר האיכר, ופרץ בצחוק רועם.

השכם בבוקר החלו הכלבים של האיכר לנבוח. קול קורא נשמע מן החשיכה. האיכר רץ אל הדלת. זה היה שוב החבר שלו. "תן לי עוד הזדמנות עם הציפור," הוא תחנן.

"אתה יודע מה השעה? יש עוד הרבה זמן עד שיעלה השחר."

"בוא איתי. הבא את הציפור."

בחוסר התלהבות הרים האיכר את הציפור, שישנה שינה עמוקה בין התרנגולות.

שני הגברים יצאו לדרך ונעלמו בחשיכה.

"לאן אנחנו הולכים?" שאל האיכר בישנוניות.

"אל ההרים, למקום שבו מצאת את הציפור."

"אבל למה בשעת לילה מגוחכת כזאת?"

"כדי שהנשר שלנו יראה את זריחת השמש מעל להרים ויעוף בעקבותיה אל השמים, לשם הוא שייך."

הם ירדו אל העמק וחצו את הנהר, החבר מוביל. "הזדרז", הוא אמר, "אחרת יעלה השחר לפני שנגיע."

אור ראשון התגנב אל השמים כשהחלו לטפס על ההר. העננים הקלים שבשמים היו ורודים בהתחלה, ואחר־כך החלו לנצנץ בזוהר מוזהב. מדי־פעם הייתה הדרך מסוכנת, נצמדת אל צלע־ההר, חוצה מדפי סלע צרים, מובילה אותם אל תוך בקיעים חשוכים ובחזרה החוצה. לבסוף אמר: "זהו, עד כאן." הוא הביט ממרומי הצוק למטה וראה את הקרקע במרחק של מאות מטרים מתחתיו. הם היו קרובים מאוד אל הפסגה.

בזהירות, הניח החבר את הציפור על משטח של סלע. הפנה אותה כך שהביטה לכיוון מזרח והחל לדבר אליה. האיכר צחקק: "היא מדברת רק בשפת התרנגולות."

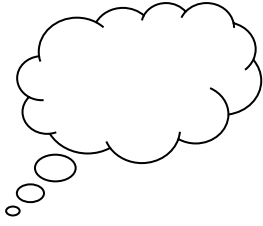
אבל החבר המשיך לדבר, סיפר לציפור על השמש, כיצד היא נותנת חיים לעולם, וכיצד היא מושלת בשמים, נותנת אור לכל יום חדש. "הבט אל השמש, נשר. וכשהיא תעלה לשמים תעלה יחד איתה. אתה שייך לשמים, לא לאדמה." באותו רגע הפציעו קרני השמש הראשונות מעל להר ולפתע הוצף כל היקום באור.

השמש זרחה בהוד והדר. הציפור הגדולה פרשה את כנפיה כדי לברך את השמש ולחוש את החום על נוצותיה. האיכר שתק. אמר החבר שלו: "אתה אינך שייך לאדמה, אלא לשמים.

עוף, נשר, עוף!" הוא נסוג אחורה לעבר האיכר. הייתה דממה. ראשו של הנשר נמתח למעלה, כנפיו נפרשו, רגליו נטו קדימה וציפורניו נאחזו בסלע.

אז בלי לנוע, כשהוא חש את התנועה של הרוח כלפי מעלה, שעוצמתו רבה יותר מזו של אדם או ציפור, נטה הנשר האדיר קדימה ונסחף מעלה־מעלה, נעלם בְּבוֹהֶק השמש הזורחת. לעולם לא יחייה עוד בין התרנגולות.

שאלות לחשיבה:

- האם נהניתם לקרוא את הסיפור?
- מה דעתכם על הסיפור?
- האם הייתם ממליצים לחברכם לקרוא את הסיפור? מדוע?

השיבו על השאלות.

1. החבר של האיכר מסביר לו שהנשר אינו שייך לאדמה אלא לשמיים.

כיצד גרם החבר לנשר לעוף?

2. החבר של האיכר דאג לתנאים מסוימים שיגרמו לנשר לעוף. מה היו התנאים?

3. החבר של האיכר יצא עם האיכר ועם הנשר **לפני עלות השחר**. כיצד מתוארים

השמים עם עלות השחר?

4. מדוע זריחת השמש חשובה בסיפור?

☐ כי השמש עוררה את הנטייה הטבעית של הנשר לעוף.

☐ כי השמש מושלת בשמש.

☐ כי השמש חממה את הנוצות של הנשר.

☐ כי השמש האירה את שבילי ההרים.

5. אפשר ללמוד על התכונות של חברו של האיכר מתוך הדברים שעשה.
תארו את התכונות של החבר, והביאו דוגמה לדבר שעשה המראה זאת.

תכונה של החבר	מעשים המעידים על כך מתוך הסיפור

6. איזה מבין התכונות של החבר אתם חושבים שמתארות גם אתכם?

ציינו בפתקאות תכונות נוספות שמאפיינות אתכם.

תכונה
היא מאפיין של האישיות של
האדם. תכונות אישיותיות
משפיעות על ההתנהגות
שלנו.

מידע נוסף שמעניין לדעת על הנשר...

הנשר הוא עוף דורס גדול בעל מוטת-כנפיים של כשני מטר וחצי.

הוא נפוץ בארצות שלחופי הים התיכון ומאסיה עד הודו.

הנשר זקוק לאקלים חם יחסית ולכן הוא חי באזורי אקלים ים־תיכוני, ערבתי ומדברי.

מקום מחייתו הוא בנופים הרריים עם מצוקים נישאים.

צווארו של הנשר לבן ומכוסה בנוצות קטנות בלבד. מקורו של הנשר ארוך ומאונקל

בקצהו, טפריו עבים, זנבו קצר, צבעו חום וכנפיו משמשות לדאייה.

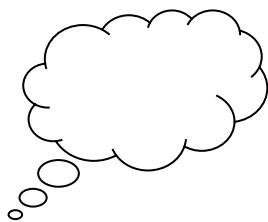
על הקרקע הוא הולך בכבדות ובמעין קפיצות.

הנשר ניזון מבעלי חיים מתים. בעזרת מקורו העבה הוא מצליח לִבְתֹּק את עורו של

בעל־החיים המת וכך הוא ניזון מאבריו.

הוא הראשון שניזון מהפגר ורק אחריו יכולים דורסים קטנים וחלשים ממנו ליהנות

מבשר החיה.

שאלה למחשבה

חזרו לסיפור האגדה האפריקני "עוף, נשר, עוף!".

האם סיפור הנשר, כפי שהוא מסופר באגדה מבוסס על תכונותיהם של הנשרים?

התבססו בתשובתכם על הסיפור ועל קטע המידע.

מדוע היונה לא עפה?

על-פי סיפורה של ליאורה כרמלי³

ביום העצמאות לבשנו לבן. היינו צחורים כְּיוֹנִים, אשר אותן עמדנו להפריח אחר-כך לשמים. לבי פרפר בהתרגשות, והיונה הלבנה שאחזתי בין כפות ידיי פרפרה אף היא. ודאי מפחד, ואולי מרצון להיות שוב חופשייה.

"אל תפחדי!" דיברתי אליה ללא קול, עוד רגע קט אשחרר אותך, ותצאי לחופשי." היונה שבידיי גרגרה בקול דק. חשתי בפעימות לבה המפרפר, וחום גופה הקטן חימם את לבי. כמה שִׁמְחתי להשתתף סוף סוף בהפרחת היונים. ממרומי הבמה הבטתי ברחמים ובשמץ לגלוג בילדי כיתות ג ו-ד. זכרתי איך הרגשתי אני שנה קודם לכן, כשהבטתי מלמטה על ילדי כיתה ה', שניצבו על הבמה הזאת ממש. ראשם נראה לי אז נוגע בשמים, וקינאתי בהם. עכשיו שִׁמְחתי נשאה אותי למרומים. עצמתי את עיניי, וריחפתי בדמיוני בשמים עם יונתי. אני עף! אני והיונים!

"יובל! יובל!" שמעתי לחישות רמות לידי.

התעוררתי מחלומי, הסתכלתי לכיוון הלחישות, אל יאיר חברי, שהמשיך ללחוש: "היונה שלך! שחרר אותה!"

כפות ידיו היו ריקות, ולחרדתי גם כפות ידיהם של שאר חבריי וחברותיי. אצבעותיהם היו פרושות, בצדי גופם, כפי שהתאמנו בחזרות הרבות שהיו בימים האחרונים. רק אצבעותיי שלי היו עדיין קפוצות על כנפיה של היונה. התביישתי. פתחתי מיד את כפות ידיי: "עופי, עופי ציפור, עופי!"

אך היונה שלי לא זזה.

"עופי אל חברותייך!" ביקשתי ממנה. אך היא התנדנדה בין אצבעותיי, ולא פרשה כנף.

³ לקוח מתוך: ראמ"ה, מבחן לכיתות ה', 2004.

"עופי יונה!" הפצרתי בה. אל תתביישי לעוף לבד. זאת לא אשמתך. אני טעיתי..."

אך לשווא. יונתי לבנת הכנף נותרה בכף ידי.

"נו!!!" לחשה רותי, שעמדה בצדי.

"היא לא רוצה לעוף." לחשתי בתשובה.

"לא יכול להיות!" ענתה ברוגז, "תעזוב אותה ודי! אתה מקלקל לנו את ההופעה."

"את לא מאמינה לי? היא לא זזה. אני לא מחזיק אותה. היא פשוט לא עפה."

"אז תעיף אותה!" התערב ניר, שעמד מאחוריי. ניסיתי. העפתי אותה כלפי מעלה. היא פרפרה קלות בכנפיה, וחזרה וצנחה לתוך ידיי, נשלחו בבהלה לתפוס אותה.

"מה אתה משחק איתה כמו בכדור?" נזף בי יאיר, "תעיף אותה חזק וזהו."

הרגשתי את הכעס של כולם סוגר עלי מסביב כמו טבעת. ניר אחז בה וזרק אותה חזק לגובה. הפעם פרפרה שניות מועטות, ואחר צנחה מטה. קלטתי אותה מהר בכפותיי, לפני שמישהו נוסף ישים עליה את ידו ויתעלל בה.

"היא לא בסדר," אמרתי. "אולי היא חולה או פצועה."

מאותו רגע לא חשבתי על ההופעה, לא על בגדיי הלבנים ולא על הבושה שצבטה אותי. מחשבותיי התרכזו ביונה שבידיי ובהתנהגותה המוזרה.

כשאחזתי בה אתמול לפנות ערב, הייתה בריאה ושלמה, מה, אם כן, קרה לה?

הטקס הסתיים. הקהל קם, וגם חבריי איבדו עניין ביונתי. ניר, שקודם לכן כעס עלי, היה היחיד שנשאר איתי. הוא אמר: "בוא נלך לאבא שלי. הוא יבדוק אותה. הוא ודאי ידע מה לא בסדר אצלה."

ואבא שלו אכן ידע. הוא העיף ביונה מבט קצר ואמר: "הכול בסדר אצל היונה הזו היא פשוט צעירה מדי. עוד שבוע היא תעוף כמו שצריך." חייכתי בהקלה וליטפתי את הגוזל.

הייתי מאושר: שמחתי לקראת הטיפול בגוזל הלבן.

בימים הבאים עקבתי בהנאה אחר התפתחות המעוף של הגוזל. מדי יום הוא שיפר את פרישת כנפיו, ופרופיו הלכו והתמשכו עוד ועוד.

כשבועיים לאחר הטקס, פרפר הגוזל בידיי, השתחרר ונסק לגובה, עקבתי אחר יונתי הבוגרת, צִחוֹרֶת הכנף, במעופה בדרכה אל בני מינה.

השיבוץ 18 העליון.

1. הסיפור מסופר בגוף ראשון. המספר מספר על מקרה שקרה לו. מי היא הדמות המספרת את הסיפור?

2. סדרו את סדר ההתרחשויות לפי הסדר שמתואר בסיפור. (כתבו מספרים)

☐ ניר ויובל לקחו את היונה לאבא של ניר.

☐ יובל טיפל בגוזל וכעבור שבועיים הגוזל עף.

☐ יובל התרגש לקראת טקסט הפרחת היונים.

☐ הילדים הפריחו את היונים שלהם בזמן.

☐ היונה של יובל לא עפה בטקס.

3. מהו טקס 'הפרחת יונים'?

כתבו בפתק הסבר קצר.

א. היכן התרחש טקס 'הפרחת היונים'?

ב. מה המטרה שלו?

ג. מה דעתכם על מנהג זה?

4. חזרו לשם הסיפור "**מדוע היונה לא עפה?**".

הסבירו מתוך הסיפור, מה קרה ליונה? מדוע היא לא עפה?

5. בתחילת הסיפור המספר מספר שהם היו "**צִחורים כיונים**".

מה פירוש הביטוי "צִחורים כיונים"?

א. צוחקים כמו יונים

ב. שקטים כמו יונים

ג. לבנים כמו יונים

ד. מתרגשים כמו יונים

6. המספר מספר על הרגעים שלפני הפרחת היונים.

א. מה קרה לו ברגעים אלה?

ב. איך הוא הרגיש?

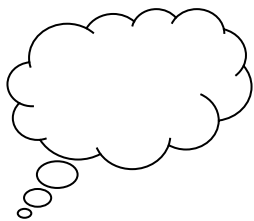
תארו את התחושות שלו מתוך המתואר בסיפור.

7. כיצד הגיבו החברים כשהבינו שהמספר לא משחרר את היונה?

8. המספר מספר שהוא הרגיש את הכעס של כולם 'סוגר עליו'. למה הכוונה?

9. המספר מספר שהוא הרגיש הקלה אחרי שאבא של ניר בדק את היונה.

מדוע הוא הרגיש הקלה?

שאלות למחשבה:

- האם נהניתם לקרוא את הסיפור?
- מה דעתכם על הסיפור?
- האם הייתם ממליצים לחברים לקרוא את הסיפור? מדוע?

שני אחים

קראו את הסיפור שלפניכם, והיעזרו בפירושי המלים שלמטה.

שני אחים שאהבו זה את זה אהבת נפש - הבכור בעל משפחה עם שני ילדים והצעיר עדיין רווק - ירשו מאביהם שדה אחד. נדברו האחים ביניהם והחליטו, כי לא יפצלו את השדה לשתי חלקות נפרדות, אלא יעבדוהו יחדיו, בשלמותו. הקשירו¹ שני האחים את השדה, חרשוהו, זרעו בו חיטה והנה הגיעה העת לקצור את יבול² השדה. מבוקר עד ערב עבדו האחים בשדה וקצרו את החיטה, ובסוף היום חילקו ביניהם את האלומות³ שווה בשווה והניחו אותן בערימה איש איש בחצרו.

בלילה, התהפך האח הבכור על משכבו וכה הרקד בלבו: "לא הוגן המעשה שאני עושה. לי אישה אוהבת וילדים שיגדלו ויתמכו⁴ בי לעת זקנה, ואילו אחי - בודד וערירי⁵ הוא בעולם, אין לו איש מלכדי. אין זה הוגן כי נחלוק שנינו שווה בשווה ביבול החיטה." קם האח הבכור ממיטתו באמצע הלילה והעביר בִּחְשָׁאיו⁶ אלומות אחדות של חיטה מחצרו שלו אל חצר אחיו.

1 הקשירו - עבדו, הכינו וסדרו

2 יבול - פרי, תוצרת

3 אלומות - תבילות של שבטים, אגדות של שבטים

4 יתמכו - יעזרו

5 ערירי - אדם בודד, ללא משפחה

6 בחשאי - בסתר

באותו הלילה נדדה גם שנתו של האח הצעיר, וכה הרהר הוא בלבו: "לא הוגן הדבר כי נחלוק שווה בשווה ביבול השדה. הרי אני רק אחד וצרכי מועטים, ואילו אחי - צרכיו מרובים. הרי עליו לפרנס אישה ושני ילדים!" קם גם האח הצעיר באישון לילה⁷, לקח מספר אלומות מערימתו והעביר בסתר אל ערימתו של אחיו.

בבוקר, משהתעוררו שני האחים משנתם, התבוננו איש איש בערימת החיטה שבחצרו, וראה זה פלא: הערימה כלל לא קטנה, היא נותרה גדולה כשהייתה אתמול! התפלאו האחים, אך לא אמרו דבר.

בלילה שלאחר מכן, לאחר יום ארוך של קציר, שב האח הבכור והעביר בחשאי מספר אלומות מערימת החיטה שבחצרו אל ערימת החיטה של אחיו. גם האח הצעיר חזר על מעשהו - באותו הלילה ירד גם הוא ממיטתו, נטל מספר אלומות מערימת החיטה שבחצרו והעביר בחשאי לחצרו של אחיו. כך חזרו האחים והעבירו בחשאי במשך שלושה לילות רצופים אלומות חיטה - איש איש מערימתו שלו אל ערימתו של אחיו.

בלילה הרביעי נפל דבר⁸. באמצע הלילה, קם הבכור בדרך⁹ להעביר בסתר אלומות חיטה אחדות אל אחיו, ובאותה שעה בדיוק ירד גם הצעיר ממיטתו לעשות את אותו הדבר. צעדו שני האחים איש לעבר חצרו של אחיו ובידיהם אלומות החיטה, אך באמצע הדרך הם... נפגשו! נעצרו שני האחים במקומם, נדהמים, אך מיד, בתוך רגע קט, הבין כל אחד מהם מה עשה אחיו למענו. נפלו שני האחים זה על צוארו של זה, התחבקו בהתרגשות רבה כשדמעות בעיניהם, ואז שבו דוּמָם¹⁰ איש אל ביתו.

⁷ באישון לילה - באמצע הלילה

⁸ נפל דבר - התרחש דבר מה

⁹ בדרך - בהרגלו

¹⁰ דומם - בשתיקה, בשקט

שני אחים - משימות

1. מה ידוע לכם על האח הבכור ומה ידוע על האח הצעיר?

2. מה עשו האחים בשדה שירשו מאביהם?

3. מה היו מחשבותיו של האח הבכור בלילה?

4. מדוע חשב האח הצעיר כי אין זה הוגן לחלוק ביבול שווה בשווה עם אחיו הבכור?

5. מה עשה האח הבכור כדי שחלוקת היבול תהיה צודקת יותר?

6. מה עשה האח הצעיר כדי שחלוקת היבול תהיה צודקת יותר?

7. ספרו: מה התרחש בלילה הרביעי?

8. כתבו בלשון הסיפור:

- א. הגיע הזמן לקצור את החיטה. _____
- ב. אחי הָנָא אדם בודד. _____
- ג. גם האח הצעיר לא הצליח להירדם. _____
- ד. חזרו בשתיקה, כל אחד לביתו. _____

9. בתחילת הסיפור נאמר כי שני האחים אהבו זה את זה אהבת נפש. מה בהתנהגותם של האחים מוכיח זאת? (שני דברים)

10. הסבירו: מדוע לדעתכם האחים העבירו זה לזה את אלומות החיטה בסתר?

11. בסוף הסיפור מסופר כי האחים התחבקו בהתרגשות ודמעות בעיניהם. הסבירו: מדוע האחים התרגשו כל כך כאשר הם נפגשו?

האב והבנים⁴

סיפור עם

לאב זקן אחד היו חמישה בנים. הבנים רבו ביניהם כל הזמן. האב הזקן ביקש מהבנים להפסיק לריב, אבל הם לא שמעו בקולו. יום אחד לקח האב חמישה ענפים. הוא קשר את הענפים יחד לחבילה אחת, וקרא לחמשת הבנים. פנה האב אל הבן הבכור ואמר לו: "נסה לשבור את חבילת הענפים". הבן הבכור ניסה וניסה ולא הצליח. האב פנה גם אל הבנים האחרים, אבל אף אחד מהם לא הצליח לשבור את חבילת הענפים. פתח האב את החבילה, נתן לבן הצעיר ענף אחד ואמר לו: "נסה לשבור את הענף". הבן הצעיר שבר בקלות את הענף. אמר האב: "בני היקרים, אתם כמו הענפים. אם אתם חיים יחד בשלום, אתם חזקים כמו חבילת הענפים, ואף אחד לא יכול לשבור אתכם. אבל אם אתם רבים, אתם חלשים, וכל אחד יכול לשבור אתכם". חיבקו הבנים את האב הזקן, ונשבעו לחיות יחד בשלום כל ימי חייהם.

⁴ לקוח מתוך: תלקיט "קריאה מהנה!", תוכנית לקידום שטף קריאה בזיקה להבנת הנקרא, הוצאת הפיקוח על הוראת העברית ביסודי, המזכירות הפדגוגית, אגף שפות, משרד החינוך.

הציה ופתרון בסיפור.

בסיפור שקראתם מופיעה **בעיה** ומסופר גם **הפתרון** לבעיה.

השיבו אל השאלות.

1. מה הייתה הבעיה של האב? כתבו בתרשים.
2. כיצד פתר האב את הבעיה? השלימו את המילים החסרות בתרשים.

הבעיה

הפתרון

האב רצה להעביר _____ לבניו.

לשם כך, הוא לקח חבילה של _____ וביקש מכל אחד מ _____

לנסות _____ אותה.

אף אחד מ _____ לא הצליח.

כשהגיע תורו של _____, הוציא האב _____ מהחבילה וביקש מבנו _____ רק אותה.

הפעם הוא _____ ואף עשה זאת בקלות.

הבנים הבינו שהם כמו ה _____:

כאשר הם _____, הם _____ וחזקים ואף אחד לא יכול _____ אותם, אבל כאשר הם _____ הם בודדים וכל אחד יכול _____ אותם. מאותו יום הם _____ כל ימיי חייהם.

 בדקו את מצאכם!

קראו ברצף את הקטע שהשלמתם בו את המילים. בדקו שהתוכן נכון והמשפטים תקינים.

תקנו במידת הצורך.

מעשה טוב

היה אדם עשיר ולו שלושה בנים. שלושת הבנים היו מוכשרים ונבונים והם הצליחו מאד איש איש בדרכו. הבכור למד רפואה והיה לרופא דגול¹ ומפורסם מאד. הבן האמצעי למד משפטים והפך לעורך-דין מצליח ומבוקש על-ידי לקוחות גדולים ועשירים מאד. הבן הצעיר למד כלכלה והקים עסק משגשג² עם סניפים רבים.

החשוב ביותר בעיניהם של שלושת הבנים המצליחים האלה היה תמיד רק זה: איך להצליח יותר מאחרים, להתפרסם ולהרוויח כסף רב ככל האפשר. משום כך, עסוקים מאוד היו הבנים איש איש בעבודתו ולא הרבו להיפגש עם אביהם או זה עם זה. כשהיו נפגשים בכל זאת, מרבים היו לדבר על עצמם, על עבודתם, על הצלחתם המקצועית ועל הכסף הרב שהם מרוויחים או שירוויחו בעתיד.

האב היה מודאג מאוד מכך שבניו לעולם אינם חושבים על בני אדם אחרים והם עסוקים תמיד אך ורק בעצמם, והוא החליט להציב בפניהם אתגר³. יום אחד, באחת מפגישותיהם הנדירות הוא אמר להם, ספק בצחוק ספק ברצינות: "בני היקרים, נאה אני עד מאד בהישגיו המכובדים של כל אחד מכם. עם זאת, תוהה⁴ אני: האם תהיו מסוגלים אי פעם לעשות גם איזה מעשה טוב לשמו⁵, ולא רק מעשים שיתרמו לקידומכם האישי ויגדילו את חשבון הבנק שלכם?" גיחך⁶ הבן הבכור ואמר: "אתה וודאי מתבדח, אבא. מה הבעיה לעשות מעשה טוב?"

"ובכן", אמר האב, "אם אין זו בעיה, הבה נערוך תחרות בין שלושתכם. זה אשר בתוך חודש מהיום יעשה את המעשה הטוב ביותר, אָמְנָה⁷ אותו להיות המנהל של כל נְכָסֵי⁸! הלכו הבנים לדרכם, ודבריו של האב מהדהדים בלבם. יותר מְשִׁשָּׁאָפו לנהל את נכסיו של אבא, חשוב היה להם להוכיח לו כי מסוגלים הם לעשות מעשה טוב.

וכך, כעבור חודש התכנסו הבנים שוב לפגישה עם האב כדי לספר לו על מעשיהם הטובים. "ובכן, מה בפיהם בני היקרים?" שאל האב.

פתח הבן הבכור וסיפר: "כידוע לכם, עובד אני בבית חולים פרטי ויוקרתי. בכל פעם שמבצע אני ניתוח, שכרי הוא 20,000 שקל. והנה השבוע הובא לבית החולים שלי אדם שנפצע באורח⁹ קשה בתאונת דרכים, והתבקשתי לנתחו בדחיפות כדי להציל את חייו. הסכמתי לנתח את האיש מיד, למרות שבנו אמר לי כי אין לו כל אפשרות לשלם עבור הניתוח הזה!"

"יפה עשית, בני". אמר האב. "יחד עם זאת, לדעתי, חייב היית לעשות את מה שעשית ולא יכולת בשום פנים ואופן לנהוג אחרת. אילו היית מסרב לנתח את האיש המסכן הזה היה זה מעשה אכזרי מאין כמוהו!"

1. דגול - גדול ומכובד
2. משגשג - מצליח
3. אתגר - משימה קשה לביצוע
4. תוהה - מהרהר ושואל את עצמי
5. לשמו - שלא להשגת מטרה אחרת
6. גיחך - צחק צחוק קל
7. אָמְנָה אותו - אבחר אותו (לתפקיד)
8. נְכָסֵי - הנכסים שלי, הרכוש שלי
9. באורח - באופן

פתח הבן האמצעי ואמר: "לפני זמן מה פנה אליי פושע ידוע שהועמד לדין והציע לי סכום כסף גדול מאוד כדי שאשיג עדים שיעידו לטובתו ויאמרו כי הוא לא ביצע את הפשע שבו הואשם. אני סירבתי לקבל את הכסף הרב שהוצע לי, ודחיתי את הבקשה!"

"יפה עשית, בני!" אמר האב. "עם זאת, ברור לי כי חייב היית לנהוג כך. אילו היית מקבל את כספו של הפושע ומביא עדים שיעידו לטובתו, מן הסתם היו אלה עדי שקר. כלומר: אילו היית עושה זאת היית עובר בכך על החוק ומסתכן באובדן הרישיון שלך לעריכת-דין, האין זאת?"¹⁰

פתח הבן הצעיר ואמר: "כידוע לכם, בכל הסניפים של בית העסק שלי מתקנות מצלמות אבטחה. והנה, באחד הסניפים התגלה באמצעות המצלמות כי אחת העובדות נהגה לשלשל לתיקה קופסאות שימורים רבות ולקחתן לביתה בסוף יום העבודה. היה ברור לי באופן חד-משמעי כי העובדת הזאת גונבת מבית-העסק שלי ויש לערוב כאן את המשטרה. אף על פי כן, החלטתי לזמן את האישה לשיחה ולתת לה הזדמנות להסביר את מעשיה. בשיחה התברר לי כי אישה זו היא מפרנסת יחידה לאם חולה ולארבעה ילדים, והמשכורת שהיא מקבלת בבית-העסק שלי אינה מספיקה לתשלום שכר הדירה שבה הם גרים ולקניית מזון. כששמעתי זאת החלטתי פשוט להעלים עין¹¹ מהגניבות שבצעה, והעליתי את שכרה כדי שהיא לא תצטרך לגנוב שוב."

"אכן, בני, עשית מעשה טוב ומרשים מאוד", קרא האב בהתרגשות וחיבק את הבן. "עשית דבר שבהחלט לא היית חייב לעשותו, וברור שלא עשית זאת כדי להפיק מכך תועלת אישית כלשהי. ברוכותי! אין לי ספק שזהו המעשה הטוב מכולם ואתה זכית בתחרות!"

מעשה טוב - משימות

א לפניכם ביטויים מתוך הסיפור שקראתם. בחרו את הפרוש המתאים לכל אחד מהם:

1. רופא דגול

- ☐ רופא הדוגל ברפואה
☐ רופא שאנשים רבים מאוד מעריכים אותו
☐ רופא המבצע ניתוחים מורכבים

2. מעשה טוב לשמו

- ☐ מעשה טוב שאינו נושא עמו רווח כלשהו
☐ מעשה שהוא לטובת השם שלו, שמייצר שם טוב
☐ מעשה שהוא יוצא דופן

10. האין זאת? - האם לא כך?

11. להעלים עין - להתעלם

3. להציב אתגר

- ☐ להתגרות, להציק כדי לעורר תגובה
- ☐ לשים מחסום, לעצור בכוח מישהו שמציק
- ☐ לגרום למישהו לרצות להתמודד עם דבר קשה

4. להעלים עיין

- ☐ לגנוב ולהעלים משהו יקר מאוד
- ☐ לעצום עיין
- ☐ להעלם מהעיניים בשקט

ב ענו על השאלות הבאות:

1. האב אמר לבנים: "גאה אני עד מאד בהישגיו המכובדים של כל אחד מכם" - למה התכוון?
מה היו הישגיו של כל אחד מהבנים?

2. הבנים הצליחו מאוד בתחום המקצועי. מדוע האב היה מודאג?

3. מה היה המעשה הטוב שעשה כל אחד מהבנים?

4. מדוע מעשהו של הבן הצעיר נחשב בעיני האב לטוב יותר ממעשיהם של השניים האחרים?
